Írta: Rhythm-and-Love
2005. július 10. vasárnap - Módosítás: 2005. július 10. vasárnap

Pink Floyd: The Wall (1979) Börtön, láger, vesztõhely, elmegyógyintézet, iskola, országhatár. Pink Floyd: The Wall (1979) Börtön, láger, vesztõhely, elmegyógyintézet, iskola, országhatár. Koppanások, szögesdrót és édeskés füst, "vöröslõ fájdalom" és sárgaház, Ich bin ein Berliner. Lubljanka és Alcatraz, Auschwitz és Phnompen, Granada és Fosse Ardeatine, Törless és a tengerész-gyalogosok, Európa és Kína. Emberi testek, emberi lelkek, falon belül, falon, kívül, benne a falban. Tulajdonképpen mindegy. A legrosszabb esetben és a legtöbbször mi magunk vagyunk a Fal. A Pink Floyd-átok szerint aki a zenekar élére állt, elõbb-utóbb megõrül. Syd Barrett körül 1968 után zárult be a "fal". Utóda, Roger Waters 1973-tól, a The Dark Side Of The Moontól kezdte el lankadatlan kõmûves-munkáját, és hat évvel késõbb a The Wall-lal végezte be. Voltak ugyan a "progresszív-pszichedelikus-ipari-ûrrock" alapbandájának jobb, újítóbb jellegû lemezei, mint például a kortárs kamaramuzsikával házasodó A Saucerful of Secrets (1968), az Atomheart Mother (1970), vagy a több dimenzióban lebegõ Meddle (1971), rajta talán legszebb darabjukkal, az Echoeszal, volt sikeresebb is (a Dark Side 714 hétig volt egyfolytában jelen a Billboard 200-as listáján), de megrázóbb, egy korhangulatot és egy kisiklott nemzedék lelkivilágát jobban ábrázoló aligha. A The Who a Tommy-val már hozzányúlt egyszer a hadiárvák témájához. Pete Townshend és Roger Waters kor- és sorstársak: a Floyd basszusgitáros-énekese 1944-ben Anzio felett vesztette el apját, akinek aztán egy külön lemezt szentelt az utolsó "teljes" Pink Floyddal, a The Final Cuttal. De amíg Pete az elvetélt 1968-as világforradalomtól búcsúzott egy "hamis próféta" tündöklésével és bukásával, addig Roger fõhõse csak úgy képes kitörni bezártságából, hogy engedi kibújni magából a gonoszt. Tommyt és Pinket egyaránt számtalanszor megalázzák, egyikük sem kap igazi törõdést, de amíg Tommy afféle "tv-evangélistaként" kinál menekülést, addig Pink neonáci hordák élén a legsötétebb erõszakra uszít. Feloldás nincs: Tommy magára marad, Pinket pedig arra ítéli a rémálomszerû bíróság, hogy lebontsa maga körül a falat - és ott áll védtelenül, jövõtlenül. "No future" - ahogy a punkok hirdették. Waters, mint egy sötét szárnyú óriás madár árnyéka vetõdött egyre súlyosabban a Pink Floyd-ra. Valójában a Wish You Were Here (1975) volt az utolsó olyan lemez, amelybõl még mindegyik tag (Richard Wright billentyûs, David Gilmour gitár-ének, Nick Mason dob) egyenlõ arányban kivette a részét. Az 1977-es Animals, amely George Orwell Állatfarmja nyomán készült, már Waters egyre fokozódó embergyûlöletét és egyre komorabb zenei világát hozta elõtérbe, de még a korábbi stílust követve, a The Wallban viszont a szerzõ már jószerével csak Gilmourra támaszkodik, másik két társát statisztaszerepre kárhoztatva. Különösen Wright háttérbe szorítása feltûnõ, hiszen korábban az õ orgonája és elektronikus hangszerei adták meg a Floyd zenéjének titokzatosságát. Abban a néhány dalban, amely a zenekar múltjára emlékeztet (Another Brick In The Wall part 1, Mother, Goodbye Blue Sky, Comfortably Numb, Nobody Home) is csak Gilmour éteri gitárja kap teret. Pszichedelia csak mutatóban - Is There Anybody Out There? És ezeken túl? Olyan viszolyogtató harci indulóban van részünk, mint a Waiting For The Worms, a tárgyalási zene (The Trial) Bertolt Brechtért és Kurt Weillért kiált, de elférne a Kabarében is, a nyitó In The Flesh visszatérése a "nagygyûlés" nõi kórusával pedig olyan otrombán "szép", mint az 1930-as évek "árja mûvészetének" alkotásai. De kínzóeszköznek is beillene a One of My Turns és fõleg a fülsértõen "hamis" Don't Leave Me Now. És közben végig Waters "sírógörcs-közeli" hangja szól... A The Wall ugyanakkor tartalmaz két "slágert" is: erre a Floyd történetében eddig csak kétszer volt példa: az Arnold Layne (1967) és a Money (1973) esetében. Most az Another Brick On The Wall part 2 és Run Like Hell jutott erre a sorsra. Az elsõ amolyan örök brit téma: az iskolai erõszak, a tanárok szadizmusa. Lindsay Anderson errõl 1968-ban már elkészítette ma is

érvényes filmjét, Ha...(If...) címmel. Fõhõsünk az égbe kiáltja fájdalmát a frusztrált, otthon megmukkanni sem merõ tanár gyûlöletes figurájával szemben (ismét egy személyes élmény: egy elegáns londoni könyvesbolt alagsorában jól öltözött disztingvált urak remegõ kézzel lapoztak szado-porno lapokat, amelyeknek "történetei" többnyire iskolákban játszódtak..), mielõtt átadja a terepet egy punkosan szögletes, primitív darabnak. Következik a rock-történet egyik legtöbbet idézett sora: "We don't need no education/we don't need no though control". És a második strófában pedig jön a nem kevésbé nevezetes "gyermekkórus" cockney kiejtésével (edukájson) amely állítólag azóta sem kapta meg a neki járó jogdíjat és amely fényévekre van "a szende égi gyermekek karától". A Run Like Hellben hasonló a döngölés, ott a háttérben a jajok és a nyögések ostinatója borzolja az idegeket, de mindez annyira hatásos, hogy a Pink Floyd még az 1995-ös Bells-turnén, 12 évvel Waters távozása után is ezzel zárta koncertjeit. És a lemez csak a kezdet volt: 1980. áprilisában monumentális díszletek között, a brit légierõ bombázóinak közremûködésével állították színpadra Londonban az Earl Court's-ban a The Wallt. 1982-ben pedig Alan Parker vitte filmre a történetet, amelyhez Waters néhány, a lemezrõl lemaradt dalt is csatolt. Gerald Scarfe-nak a lemezborító belsejére készített rajzaiból morbid animációs betétek születtek, amelyek önálló "klipként" is megállták a helyüket. Parker, aki képi világában merített a Tommy Ken Russell-féle filmes adaptációjából és legalább annyira Stanley Kubrick Mechanikus narancsából, az Another Brick 2 képsoraival (egyenmaszkos gyerekek menetelnek bele egy húsdarálóba, amelybõl egyenkolbászként jönnek ki) beírta magát a zenés film és a klip történetébe egyaránt. A sokkhatást csak fokozta, hogy míg Russell világsztárokat hívott meg a Tommy-hoz, addig a The Wall szereplõi jószerével ismeretlen arcok, és a Pinket alakító Bob Geldofot, a Boomtown Rats frontembere, a késõbbi nagy humanitárius szervezõ és a Brit Birodalom Lovagja, akkor fedezte fel nagyvilág. A film 1988-as magyarországi bemutatójára mintegy "fanzine" formájában megjelent a teljes szövegkönyv, a Duna Film kiadásában, Sarodi Tibor magyar fordításában. És ha már annyiszor emlegettük a Tommy-t: a The Who rockoperájának filmjét késõbb láthatta a magyar moziközönség, mint a The Wallt, amely így egy kicsit a hazai változások elõszele is lehetett. 1980 tavaszán nyílt meg Budapesten a Vörösmarty téren a rózsaszínû tükörablakairól elhírhedett ORI-ház aljában egy lemezbolt, amelyet az elsõ nap valósággal megrohamoztak a rock-zenerajongók. Elterjedt ugyanis, hogy megjelenik magyar licenszben a The Wall, méghozzá az eredeti borítóval. Csoda, hogy az akkori illetékesek nem találták "áthallásosnak" az albumot. A hír igaznak bizonyult és e sorok írója azóta ennek a példánynak boldog tulajdonosa. Tíz évvel késõbb, 1990-ben viszont már a magyar nézõk is élõben követhették tv-ben és rádióban (sztereó-adásban) a The Wall elõadását a berlini Potzdamer Platzról, ahová Waters, már a Floyd-tól függetlenül a "Fal" leomlását ünnepelni hívott olyan kiváló társakat, mint Van Morrison, Sinéad O'Connor, Joni Mitchell, Cindy Lauper, Marianne Faithfull, a The Band vagy a Scorpions, akik megírták a kelet-európai rendszerváltás himnuszát, a Winds of Change-t és a nagyszabású látványosság végén ugyanúgy leomlott hatalmas robajjal a díszletfal, mint egy évvel korábban a berliniek és a világ minden tájáról odasereglettek keze nyomán az igazi, amely 28 éven át osztotta ketté Európát. De akkor már Waters és a többiek hét éve külön utakon jártak. A The Final Cut után nem volt többé közös témájuk, több évi pereskedés után végül Gilmour és Mason, majd a visszacsábított Wright vitte tovább a nevet. A The Wallt azonban mindannyian magukénak érezték: ezért jelent meg 2000-ben, 20 év késéssel az eredeti Earl's Court-i koncertfelvétel. 2005. július 2-án a Pink Floyd Gilmour, Mason, Waters, Wright felállásban fellépett a Live 8 londoni, a Hyde Parkban tartott koncertjén - Sir Bob Geldof hívására és a The Wallról a Comfortably Numbot játszották el. (Az év további fontos lemezei:

Journey Into The Secret Life of Plants (Stevie Wonder), Danger Money (U.K.), Rust Never Sleeps (Neil Young), The Bruford Tapes (Bruford), Slow Train Coming (Bob Dylan), Sabotage (John Cale), Mingus (Joni Mitchell), Wave (Patti Smith), Highway to Hell (AC/DC), One For The Road (The Kinks), Three Imaginary Boys (The Cure), Backless (Eric Clapton), Communiqué (Dire Straits), Future Memories (Patrick Moraz), Regatta de Blanc (Police), Fear of Music (Talking Heads)